

A sötét kontinens

– Mi a véleménye?

Lehet, hogy nem lesz rá képes. Nem lesz képes elmagyarázni, miért nevezte Obama elnököt *szimbolikus megoldás*nak. Igazából csak a *szimbolikus megoldás* kifejezést akarta használni, ki akarta próbálni, hogyan hangzik ez az ő szájából. Tehet ebben a halszagú helységben ő is egy ilyen jellegű megállapítást? Itt, a professzornak ebben a levegőtlen dolgozószobájában, ahol épp vele szemben ül, és csak egy asztal választja el őket egymástól. Egy asztal, melyen alig talált helyet a *seasonal blend* papír kávéspoharának. Miközben a professzor politikára vonatkozó megjegyzésére próbált válaszolni, megakadt a szeme a professzor fekete feleségét ábrázoló fényképen. Ettől a pillanattól kezdve már nem is tudta pontosan felidézni a professzornak azt az állítását, melyre a *szimbolikus megoldás* kifejezéssel válaszolt, mert már akkor bepánikolt, amikor az elnök nevét tartalmazó mondatot befejezte. A kávéspohárért nyúlt, felemelte, és gyorsan leellenőrizte, nem hagyott-e az asztalon ragacsos foltot. Ez esetleg megmenthette volna, és gyakorlatias kérdések felé terelte volna a professzor gondolatait. A professzor viszont csak felhúzta a szemöldökét, és az egész konzultáció alatt így maradt.

– Miért is jött? – kérdezte unottan.

A saját, Európával kapcsolatos megfigyeléseit szeretné elmesélni. Európára úgy is lehetne gondolni, mint a *sötét kontinensre*, mint a törzsi ellentétek, a betegségek, a pusztító háborúk helyszínére. Freud akkor használta a *sötét kontinens* kifejezést, amikor a pszichológusok hiányos ismereteire szeretett volna rámutatni a lányok és a nők szexualitását illetően. Egy utazó kalandortól vette kölcsön, és ráadásul még angolul is használta. Így, egy kis kerülővel, a pszichoanalízisen keresztül került be ez a kifejezés a nyelvhasználatba annak leírására, hogyan gondoltak az európaiak Afrikára.

Ránézett a professzorra, aki közben hátradőlt a fotelben, így megnövelte a köztük lévő távolságot. A professzor eddig nem tudott meg semmi újat, és koncentrálnia kellett, hogy éber maradjon, és gondolatban ne kalandozzon vissza a saját tanulmányához, melyben még maradtak megoldatlan problémák. Eddig ugyanis nem sikerült pontosan megragadnia a dolgokat, és a *sötét kontinens* kifejezés pont találó volna a számára is. Talán majd kölcsön is veszi, de teljesen más kontextusban. Lélekben kijavította a *kölcsönvesz* szót, áthúzta, és fölé írta a semlegesebb *felhasznál* kifejezést.

Eva minden különösebb felkészültség nélkül azt állítja, hogy minden, amit Afrikaként szoktunk elképzelni, valójában Európa. A középkori Európát egyszerűen átdobták a Földközi tengeren! Mindaz, amit a humanisták, a reneszánsz követői elvetettek, azt a tengerészek, a kereskedők és a hódítók felfedezték és más néven újra elhelyezték a térképen!

Kérdően pillantott a professzorra, akinek az arcáról semmit sem lehetett leolvasni. Lebígyesztette a szája szélét, a szemöldökét pedig még mindig felvonva tartotta. A bőre alatti izmok, mint valami kötelek dolgoztak azon, hogy segítségükkel az arc tulajdonosa felvehesse azt az arckifejezést, amit akkor szokott használni, ha közönsége akad. Ezt az arckifejezést éberként és kételkedőként is lehetett értelmezni, ami lehetőséget adott a professzornak, hogy fejben újra alátámassza azt a megérzését, hogy a diáklányoknak csak az a fontos, hogy a gondolataik *tetszenek*. Nem az, hogy igazak legyenek, vagy legalábbis jól megalapozottak. Épp ezért most elég volna csak mosolyogva bólintania egyet, és ez a lány itt teljesen elégedett volna magával. Koncentrálnia kellett, hogy még véletlenül se engedjen meg magának egy apró biccentést sem.

– Hasonlóképpen kerültek át a régi Európa értékei és visszasságai is az úgynevezett Új Európába.

A professzor az Új Európával kapcsolatban azt kifogásolta, hogy a lány túlságosan egyszerűen tette magáévá ezt a Bush ideje alatt elterjedt kifejezést,

és ezáltal most teljesen semlegesen használja. Felmerült benne a kétség ate-kintetben is, hogy ez a leányzó itt Afrikát talán csak metaforaként használja, valójában pedig a saját Új Európájáról akar beszélni, azokról a posztszocialistának nevezett országokról, amelyek a konzervatíván gondolkodó diákok és diáklányok gyűjtőhelyei, akik viszont nem riadnak vissza attól, hogy mély dekoltázsú ruhákat és miniszoknyákat hordjanak, hogy ezzel is alátámasszák saját elméletüket. Nem szerette volna, hogy bárki metaforának vegye kölcsön Afrikát. Kölcsönvegye, vagy felhasználja az itt most mindegy.

– Ezt be kell bizonyítania, be-bi-zi-nyí-ta-nia! Máskülönben ez csak egy elmélet marad, mégpedig a gyengébb fajtából!

A redőnyön átszűrődő napsugár a professzor karórájáról visszaverődött a falra, és egy fényes kört vetített rá. Ahogy megmozdította a kezét, hatalmába kerítette a korongot, ide-oda tologatta a fehér felületen, mi több az egész könyvtárán. Amíg Eva beszélt, fél szemmel a könyvek gerincén mázskáló korongot figyelte. Arra gyanakodott, hogy a diáklány taktikázik, úgy választott hivatkozásokat, hogy azok imponáljanak neki, de nem olvasott utána igazán semminek. Nem bírja, hogy a diáklányok úgy harcolnak a jó jegyekért, hogy azt próbálják eltalálni, mi fog tetszeni a tanárnak.

Az Új Európa és Afrika összehasonlítását ostobaságnak és hatásvadász elképzelésnek tartja. Ezt így nyíltan nem jelentheti ki, viszont az órájáról vizs-zatüközöndő korongra még azután is tud szólni pár percet, miután a diáklány előadta a mondandóját. A lány csügg rajta a tekintetével, és azt feltételezi, hogy most kijavítva, korrigálva kapja majd vissza tőle a kétségbe vonható állításait, sőt a végén majd még meg is dicséri és biztatni fogja. Tudja, hogy ezt kellene tennie, és az előző évi diáklányfelmérés eredményei alapján nincs is más választása. Amennyiben azt szeretné, hogy véglegesítsék a tanári megbízását, meg kell nyernie magának a diákokat. A népszerűség. Áthúzta a napot a könyvespolcra az ajtóra, majd pedig felhúzta addig, amíg a korong kerete éppen a falórára nem illeszkedett. Így legalább szimbolikusán megoldott valamit.

Együttal azonban megérezte, hogy kezdi elveszíteni a kontrollt a saját bélműködése felett. Már ebéd óta nem érezte magát valami jól. Nem bír visszaemlékezni, mit is evett ebédre: csöben sült tésztát háromféle sajt-öntettel vagy cézár salátát, amit nem öntött le szardellás szósszal, (óvatosan a halakkal!), csak olíva olajjal. Ennek is segítenie kellett volna a diétájában, mostanában nagyon odafigyelt az ilyesmire.

Azt kívánta, hogy a lány bárcsak ne lenne már itt, rászánta az előírt 30 percet, kisebb-nagyobb megszakításokkal hallgatta az erős akcentus mögé bújó szavait, és még azt is tanácsolta neki, hogy többek között foglalkozzon az angoljával is. Eva azt remélte, hogy ezért az indítványáért a professzor élete végéig szégyenkezni fog, közben pedig a nyaklancán lévő kereszttel játszadozott, amit a beszéd hevében húzott elő, az ujjára tekerte, majd letekerte, és így körbe-körbe. Valami rosszat ehetett, mert rögtön, amint ez a leányzó a garbója nyakán lelőgő kereszttel kilépett az ajtón, és a cipőkopogása eltűnt a folyosó végén, rögtön kiszaladt vécére. Aznap már nem tért vissza a tanulmányához, és arról is teljesen elfeledkezett, hogy a sötét kontinens kifejezést egészen új, meglepő összefüggésben akarta felhasználni, ami az egyes jelentéseket teljesen új megvilágításba helyezheti.

A következő konzultációt egészségügyi okokból törölte – alig tudott hazakerülni, lerokkadt a konyhaszigetnek nevezett bútor mellé. Később ezt úgy mesélte, a grillüstő mellett állva egyik kezében a sörösüveggel, a másikban a grillező lapáttal, hogy a konyhasziget mellett szenvedett hajótörést!

Ott feküdt, amíg meg nem jött a felesége, és ki nem hívta a mentőket. Az utolsó pillanatban, mielőtt elveszítette volna az eszméletét, azt szerette volna neki mondani, hogy itt az ideje, hogy gyerekiük legyen, hogy most már

KEPPOVÁ, Zsuzsanna
SZA ADSÁG
(2 in 1)
L'Harmattan, 2016
(megjelenés előtt)

(Dósa Annamária fordításai)

„Bukta gót betűkkel”
Magyar Lettre
Internationale, 84

„Anka – London,
Natalia – Párizs,
Juliana – Budapest”
Magyar Lettre
Internationale, 85

„Akár a kariatidák”
(Argyelán Erzsébet ford.)
Magyar Lettre
Internationale, 86

„Delta”
Magyar Lettre
Internationale, 87

„Expatok
Budapesten”
Magyar Lettre
Internationale, 91

„Taskentől 94
km-re”
Magyar Lettre
Internationale, 94

„SZA ADSÁG”
Magyar Lettre
Internationale, 98

„Petra, Párizs”
Magyar Lettre
Internationale, 99

Katarína Kuchelová

A kerti törpe sápad az irigységtől

macska ugrott
a leszakadt ereszre tapadó vadszólóbe
az orchidea gyökerei bekúsztak a leptogyogott vakolat alá
a viaszvirág bajtásai belegabalyodtak a zsaluba
a kaktusz kidurrant mint egy érett paradicsom

az átforrósodott közép-európai utcán
megállnak a léptek
dobányfüst száll az ablakokhoz
és a vasárnapi filmből szájharmonikaszó
a Halál völgyében meglepő a vegetáció
írja egy közép-európai napilap
miközben

Mária Terézia bagyja hadd nője be őt
a borostyán büsítő fátyla
a kerti törpe sápad az irigységtől
abogy a költő mondaná

Egymás mellett laktak

tör előre az erdő
egyre fogy a völgy
tör előre az erdő a völgybe
a lakások egyre közelebb nyomulnak egymáshoz
a lakók egyre közelebb nyomulnak a falhoz

telkeikre erdei állatok telepsznek
kellemetlen kérdéseket tesznek fel arról ki is az igazi tulajdonos
a szomszédok nem barátkoznak össze
nem szokták meg hogy együtt éljenek

évekig elváltak egymás mellett
ragaszkodtak kerítéseikhez
csakbogy a kerítések most eltolódnak
megint elmozdultak a batárok
s ez nem jósol semmi jót

az erdő gyorsan tör előre
kényszeríti az embert hogy úgy lakjon
mint egy bérbházban a társadalom peremén

a telkek csak fogynak feltartóztathatatlanul
hamarosan házfal házfal mellé kerül
s kéz mégsem szorít kezét
a szomszédok már köszönőviszonyban sincsenek

eltűnik a déli lejtő
eltűnik az északi is
az erdő úgy tör előre mint a tűz
a tét az, hogy ki marad utolsó
mintha a győzelem jele lenne
sistereg a lég és zúdul le a fény

POLGÁR ANIKÓ FORDÍTÁSA

semmi sem lesz jobb, most, amikor mindketten túllépték a negyvenet, már soha nem tudják ennél jobban kontroll alatt tartani a dolgaikat, valójában már sohasem lesznek kontroll alatt. Sohasem fognak teljesen könnyedén egymáshoz illeszkedni, mint a kulcs a zárban. Függetlenül, hogy megkapja-e az egyetemi státuszt vagy sem, legyen az, amit a felesége akar.

Eva megsértődve azon, hogy a professzor nincs ott, még a fülét is odanyomta az ajtóhoz, hogy meghallgassa, nem bújik-e meg véletlenül odabenn, és nem figyel-e a karórájának a visszatükröződését a falon, saját tanulmánya felett merengve. Még e-mailt sem írt, hogy elnézést kérjen!

– Ide jövök a konzultációra, ő meg sehol! Ilyet itt még nem tapasztaltam. A múlt héten egy kicsit el volt szállva, gondolom, nem tetszik neki az, amiről írok, de az Istenért, akkor miért nem mondja meg? Most meg egyszerűen nem jön el! Te mit gondolsz?

– Azt, hogy csak egyszerűen elfelejtette.

– Nem igaz, itt az emberek nem felejtik el a találkozókat. Ami benne van a naptárban, az áll és kész!

Fero beleröhögött a fülhallgatóba:

– Attól még lehet élete, valami közbejött neki. Vagy valaki, egyszerűen maga az élet! Írj neki egy e-mailt, és világosan írd le benne mindent, amiről beszélni akartál vele. Erre válaszolnia kell. Egyszerű ez Evuska, ezt hívják kommunikációnak!

El akarta neki mondani, hogy ezen már gondolkodott, és úgy véli, hogy a tökéletes regény nem létezhet úgy, mint az érzékelt valóság, úgy, ahogy azt a realista mozgalom elképzelte, ez egy rossz vicc volt akkoriban a logikával szemben. Mindennek az érzékelése a lét megkettőződését jelenti, ami csak Harry Potternél lehetséges! Viszont a máról szóló történetmesélést az elhallgatás, a töredezettség, a hiányosság jellemzi. Ami viszont még nem jelenti azt, amit a posztmodernisták állítottak, hogy az egész mint olyan nem létezik, meg kell elégednünk a szilánkokkal, a töredékekkel, melyek nem illeszkednek egymásba. Olyan ez, mint a hiányos puzzle doboz. Nagyon örült, hogy ezt az észrevételét is megoszthatja vele, és annyira, de annyira szerette volna, hogy elnevesse magát.

A professzort majdnem kinyiffantotta valami, ami az isten szerelmére nem lehetett sem a háromsajtos tézisa meg a cézársalata sem dresszing nélkül, reménykedett a büfésnő, miközben az üveg mennyezeten keresztül nézte a felhőket, mintha megérezte volna, hogy nemsokára elveszíti a munkahelyét, ami pár hónap múlva be is következett, de semmi köze nem volt a professzor ételmérgezéséhez. Aznap majd leül az étterem mögötti nem működő szökőkút peremére, és rágyújt. Attól a lánytól fog kérni, akinek kereszt lóg a nyakában, öngyújtót is kér majd, és leül mellé a betonperemre.

– Itt minden spórolnak – mondja majd Evának, és szív egy slukkot a cigarettából, de úgy, mintha mindent magába akarna szívni, ami ott van körülötte. Először a szökőkútra mutat, majd pedig saját magára.

– Most már az embereken is.

Először a büfésnő csóválja meg a fejét, aztán Eva is. Abban a közegben ahol kevesebbet ért meg, ott Eva több mindennel egyetért. Csak legyintett, hogy a nő nyugodtan tartsa meg az öngyújtót.

Útban hazafelé az étterem a volt büfésnő tényleg meg fogja tenni: vesz magának egy doboz American Spirit cigit. Azt reméli, hogy ettől legalább egy pillanatra úgy fogja magát érezni, mint az az európai lány.

– Európából vagy? – kérdezte Evától.

Vágyakozva felsóhajtott, és megpróbált füstkarikákat formálni.

– Egyszer szívesen szétnéznék arrafelé... De most nem épp ez a megfelelő pillanat.

Elnyomta a cigarettát, és elindult az ellenkező irányba. Egyre jobban távolodott, mígnem eltűnt a szemközti pavilon koromsötétbe nyíló ajtajában. Szeretett volna bekopogni a pszichológiai rendelő ajtaján, csak sajnos nem rendelési időben érkezett. E-mailt kellene küldeni és időpontot kérni. Végül csak cigit vett.

(részlet)

DÓSA ANNAMÁRIA FORDÍTÁSA